

λικής όμοσπονδίας της Πελοποννήσου υπό τον Ζαχαριάν Μαχαμπατιώτην, ο Π. άνδειχθη άρχηγός των κλεφτών της περιφέρειας Καλαβρύτων και ύπαρχηγός της Όμοσπονδίας μετά του Θεοδ. Κολοκοτρώνη. Κατά τὸ 1796, ότε μετέβη εις Μάνην, προς συνάντησιν του Ζαχαριά δι' ύποθέσεις της όμοσπονδίας, οί Τούρκοι, έπωφελοόμενοι της άπουσίας του, επέτρεψαν κατὰ τῶν άδελφῶν του Ιωάννου και 'Αντωνίου παρὰ τὸ Μέγα Σαή-λαιον και έφρονεσαν τούτους, ως και τούς εξαδέλφους του Στεφάνου και Δημήτριου μετά έξ συντρόφων των. Φαίνεται ότι εις την έξόν-τωσιν των συγγενῶν του αὐτῶν δέν ήτο άμέτοχος ο έκ Ζαρούλης (των Καλαβρύτων) Σωτήρ. Χαγαλάμπης. Ο δέ 'Αθανάσιος Π., μόλις έπανήλθεν έκ Μάνης, έσπευε προς Ζαρούλιαν και πολιορκήσας τον Χαγαλάμπην μετά τινων Τούρκων έντός του εκεί πύργου του, έγένετο κύριος τούτου και τούς μεν έγκλεισθέντας έζει έφρονεσε, τόν δέ πύργον έπυρπόλησεν. Ακολούθως, περιετόχων την περιφέρειαν των Καλαβρύτων και έπιτιθέμενος κατὰ τῶν Τούρκων, έξηράνισε περι τούς 100, μετ' ο, καταδιωκόμενος πανταχόθεν, μετέβη εις 'Αμφισσαν. 'Εκείθεν έπανήλθε μετά τρία έτη (1800), ότε και οί Τούρκοι του έδωκαν τὸ άρματολικίον των Καλαβρύτων και της Βοστίσης. Οί Τούρκοι, έπιδιώκοντες πάντοτε την έξόντωσιν του, έτένχον τούτου την 11ην Ιουλίου 1801. Ο Π. ενύσχετο μόνος εις τον έν Σουδειούς πύργον του, ότε 100 Τούρκοι, υπό τον Μουρατζέντεραν, βοηθούμενοι και υπό τον άντιζήλον του 'Ασημάκη Σκαλισά, έπλήθον κατ' αὐτοῦ. Μόνος ο Π. άντιέταξεν ήρωϊκήν άμυναν, φρονίσις πολλῶς των έπιδρομέων, άσφαλώς δέ δὲ έτρέποντο και οί άλλοι εις φρήν, άν έν τῷ μεταξὺ δέν έδολοφονείτο ο ήρωϊκός άρματολός από τον ύπηρετήν του, δοροδοκηθέντα υπό των Τούρκων. 2) **Αναγνώστης Π.** Άρματολός Καλαβρύτων μικρὸν πρό του άγώνος. Κατά την έκρηξιν της έπαναστάσεως, μετέβην, ως όπλαρχηγός Καλαβρυτινῶν και Κορινθίων μαχητῶν, της πολιορκίας της 'Ακροκορινθίου. Ακολούθως, λαβὼν μέρος εις την έν Βασιλικούς μάχην, έφρονεσθ' η μετὰ του υιου του Σωτηρίου και τριῶν εξαδέλφων του. 3) **Αθανάσιος ή Καραμέρο; Π.** Υιός του προηγουμένου, έλαβε μέρος εις τās έν Φολήρω έπιχειρήσεις υπό τον Καραϊσκάκη. πληρωθείς. 4) **Κωνσταντίνος Π.** Όπλαρχηγός και αὐτός Καλαβρυτινῶν, έλαβε μέρος εις την άπελευθέρωσιν των Καλαβρύτων, εις την μάχην του Λεβιδίου (βλ. λ.), εις τās πολιορκίας των Πατρῶν, εις τās έναντιον του 'Ιμβραήμ έν 'Ηλεία έπιχειρήσεις και άπέθανε κατὰ τὸ 1826. 5) **Ιωάννης Π.** Υιός του προηγουμένου, άγωνιστής, λαβὼν μέρος εις την μάχην του Λεβιδίου, όπου και έπληρώθη. 6) **Βασίλειος Π.** Έκ των άξιολογοτέρων της οικογενείας των Π. Πρίν ή έκραγή ή έπαναστασις ύπηρετήσεν υπό τούς 'Αγγλους εις Ζάκυνθον μετά του Θεοδ. Κολοκοτρώνη. Έκτραγέντος του κινήματος, έλαβε μέρος εις την άπελευθέρωσιν των Καλαβρύτων, έπολέμησεν εις Λεβίδιον, Πάτρας, Τρίπολιν, εις την Άνατολ. Στερεάν 'Ελλάδα κατὰ του Σκόδρα πασά, εις την 'Ακράταν, εις τὰ Τρίκορφα κλπ. Τελευταίως δέ, στρατηγός Καλαβρύτων, Βοστίσης, Γαστουνης, Πατρῶν, άπέκρουσεν ήρωϊκώς τον 'Ιμβραήμ, έπέλθοντα κατὰ του Μεγάλου Σπηλαίου (βλ. λ.). Έχρημάτισε πληρεξούσιος, βουλευτής κλπ. και άνήλθεν εις τον βαθμόν του άντιστρατήγου. Απέθανε κατὰ τὸ 1872 εις ηλικίαν 86 έτών, ήτο δέ υιός του περιφημου 'Αθανασίου. 7) **Νικόλαος Π.** άδελφός του προηγουμένου. Υπηρετήσας και ούτος υπό τούς 'Αγγλους εις Ζάκυνθον, έπολέμησεν εις Καλαβρυτα, Λεβίδιον, Κόρινθον, 'Αργος, 'Ακράταν κατὰ του 'Ιμβραήμ εις Μέγα Στήλαιον. Γενόμενος άντιστρατήγος, έλαβε μέρος κατὰ τῶν Τούρκων από της Οθωμανικής έπαναστάσεως μέχρι της άπελευθέρωσεως της 'Ελλάδος. Η οικογένεια Π. προσέφερε θυσίας εις αίμα τόσας, όσας δέν προσέφερεν έτέρα οικογένεια των Καλαβρύτων.

Πεμεζάς Βασίλειος άντιστρ., γεν. τὸ 1812 έν Καλαβρύτοις. Προέρχεται έκ του Σχολ. των Ευελπίδων, έξ ου έξήλθε τὸ 1832 με βαθμόν άνθ'ιγου μηχαν. Διετέλεσεν άρχηγός του Μηχανικού κατ' έπανάληψιν ύπουργός των Στρατιωτικῶν, Έπιθεωρητής και 'Αρχηγός του Στρατοῦ, Πρόεδρος του Αναθ. Δικαστηρίου κλπ., άπεστρ. 12 Μαΐου 1887 άποβιώσας βραδυτέρον. **Ηρακλής** άντιστρ., γεν. τὸ 1818 έν Καλαβρύτοις. Προέρχεται έκ του Στρατ. Σχ. Ευελπίδων. έξ ου έξήλθε τὸ 1841 ως άνθ'ιστής πυροβ. Διετέλεσε Πρόεδρος Στρατοδικείου, Άρχηγός του 1ου και 3ου 'Αρχηγείου Στρατοῦ. Άπεστρ. 5 Φεβρ. 1894 και άπεθ. 18 Ιουνίου 1895. **Σωτήριος** ύποστρ., γεν. τὸ 1820 έν Καλαβρύτοις. Προέρχεται έκ του Στρατ. Σχολ. Ευελπίδων, έξ ου έξήλθε τὸ 1842 με τον βαθμόν άνθ'ιγου πυροβολ. Διετέλεσε κατ' έπανάληψιν ύπουργός των Στρατιωτικῶν, έκλεγείς και βουλευτής. Άπεστρ. 29 Διβρ. 1887 και άπεθ. 29 'Απρ. 1892. **Επαμεινώνδας** ύποστρ., γεν. τὸ 1843 έν Στεμνίτση Γορτυνίας. Προέρχεται έκ του Στρ. Σχολ. Ευελπίδων τὸ 1866 με βαθμόν άνθ'ιγου έν τῷ πυροβολικῷ. Διετέλεσεν άρχηγός του 'Επιτελείου του Στρατοῦ Θεσσαλίας τὸ 1897, Πρόεδρος Στρατοδικείου, Αναθ. Δικαστηρίου, Διοικητής της I Μεραρχίας και ύπουργός των 'Εσωτερικῶν. Μετ. πολ. 97. Άπεστρ. 27 Μαρτίου 1910. **Κωνσταντίνος** ύποστρ., γεν. τὸ 1863 έν Καλαβρύτοις. Έξήλθε του Στρ. Σχολ. Ευελπίδων την 29 Αυγ. 1887 με τον βαθμόν άνθ'ιγου πυροβολ. Μετ. πολ. 97, 12-13. Κατά τὸ διάστημα 1917-20 εφύσχετο έκτός του Στρατοῦ. Ανακληθείς τον Νβριου του 1920, άπεστρ. 15 Νβριου 1923.

Πετούσης Ευάγγελος του Γεωργίου, εφ. άνθ'ιγός πεζ., γεν. έν Χώνω-Ρεθύμνης. Έφρονεσθ' την 16 Αυγ. 1921 έν Μ. 'Ασία. **Νικόλαος** του Γεωργίου, άνθ'ιγός πεζ., γεν. τὸ 1891 έν Χώνω-Ρεθύμνης. Μετ. πολ. 12-13 και 17-20. Έφρον. έν Μ. 'Ασία τὸ 1920.

Πέτρα. Στεγόν μεταξύ των έλών της Κοπαίδος, άλλοτε και του τελευταίου βράχου του 'Ελικώνος, ένθα συνεκροτήθη μία των τελευταίων μαζῶν του άγώνος τὸ 1821. **Μάχη Πέτρας** (12 Σββρίου 1829). Ο 'Υψηλάντης, έχων υπό τās διαταγās του 3 χιλ. στρατιώτας κατέλαβε τη 2 Σεπτεμβρίου τὸ στεγόν της Π. Ο 'Αολάνμπης, παραλαβὼν τούς έν 'Αττική και Θήβαις Τούρκους, ήκολούθησε την προς Λεβάδειαν άγουσαν. Της στρατιάς ταύτης, άνερχομένη εις 6 ή 7 χιλ. Τούρκων, μετά 4 τηλεβόλων, ήγειτο ο συγγενής του Σουλτάνου, 'Οτζάκ αγάς 'Οσιάν. ύφ' όν διετέλει ο άρχηγός των τακτικῶν Νιζάμ πασάς και ο 'Ασλάν Μουχουράδης. Περι τὸ έσπέρας της 11ης Σεπτεμβρίου έστρατοπέδευσαν και διενεκτέρευσαν άνενόχλητοι πρό του στεγού της Π. Την προίαν όμως της 12ης, έπιχειροήσαντες να διέλθωσιν, ευρέθησαν πρό άκατανίκητον άντιστάσεως, διότι ο 'Υψηλάντης είχε προκαταλάβει και ύπερησπίζε τὸ στεγόν με 3 χιλιάδας άκκιμους άνδρας και είχαν όχηρώσει με προμαχώνας, έκτεινομένους από Π. μέχρι του χωρίου Βρασαιμίτες, των οποίων ήγούτον άξιωματικοί δοκιμώτατοι. Έπί του πρώτου προμαχώνος, άνωθεν της όδοῦ και έπί βράχου άποτόμου, είσήλθον 600 άνδρες υπό την άρχηγίαν του Χρ. Χατζηπέτρου. Έπί του δευτέρου προμαχώνος, επί του προς μεσημβρ. αύχένος, είσήλθον 400 υπό την ήγεσίαν του Γ. Σκουριανιώτη, και επί του τρίτου, έτι νοτιώτερον, έτεροι 600 υπό τον 'Ι. Σράτον. Ο Διοβρονιώτης, ο Μαρούρης, ο Ψαροδήμος και ο Κριεζιώτης άπέτέλλουν την έφεδρείαν, ως και ο Σπουρηχιλος μετά της φρουράς του στρατοῦ 'Υψηλάντου. Ο Χατζηχρήστος με 130 ίππεις παρετάχθη παρά την όδον, ο 'Ιωάν. Μαϊκράκης εις τον Πύργον των Βρασαιμιτῶν, τὸ δέ στραταρχειον έστήθη έξωθεν του ναοῦ του 'Αγ. Νικολάου. Οί Τούρκοι άπεφάσισαν να έξβιάσισι την διόδον κατ' άρῶν ύχώρωσαν τὸ στρατοπέδον των, διάεταξαν, τὸ μεν ίππικόν των να έπιτεθῇ κατὰ του στεγού, έκ δέ του τακτικού στρατοῦ μέγα μέρος έπεμψαν κατὰ των προμαχώνων Σκουριανιώτων και Στρατων, περι τούς 300 να καταλάβωσι τὸ χωρίον Βρασαιμίτες, τὸ δέ ύπόλοιπον να έξβιάσισι την διόδον. Οί υπό τον 'Ασλάνμπην 'Αλβανοί, ως έδόθη διά κανονιοβολισμοῦ τὸ σύνθημα της έπιθέσεως, ώρμησαν εις τον προς τον αύχένα προμαχῶνα, έν ύπερησπίξεν ο Σκουριανιώτης, διότι ήτο ο άσθενέστερος και ο τραιτότερος. Η γενναία όμως άντιστασις του Σκουριανιώτου έδωσε καιρόν εις τον Κριεζιώτην και Διοβρονιώτην να σπεύσωσιν εις βοήθειαν και ο 'Ασλάνμπης, άποκρουσθείς και άπολέσας πολλούς άνδρας, έπανήλθεν εις την θέσιν του. Ταύτοχρόνως ή φρουρά του στρατοῦ, υπό τον 'Υψηλάντην, ξεδιώξε τούς Τούρκους από τὸ χωρίον Βρασαιμίτες και οί υπό τον Χατζηχρήστον ίππεις άπέκρουσαν τās έπιθέσεις του έχθρου. Οί Τούρκοι, άποκρουσθέντες ούτω πανταχόθεν, μετά δίωρον μάχην, ύπεχώρησαν, υπό την προστασίαν του πολυαριθμου ίππικῶν των, εις τὸ στρατοπέδον, όπου και διενεκτέρευσαν άνενόχλητοι. Οί Τούρκοι, κατανόησαντες δι' ή έπιχειρήσις δέν ήτο εύκολος, εσυνθηκολόγησαν υπό μειονεκτικούς δι' αὐτούς όρους μετά του 'Υψηλάντου. Θ.Δ.

Ούτω καλεῖται και στενωπός εις τās Β. κλιτύς του 'Ολύμπου όρους, δι' ής διέρχεται ή άμαξιτή όδός 'Ελασσώνος-Κατερίνης. Κατά τον πόλεμον του 1912, τὸ σῶμα προσκόπων λογ. Κ. Μαζαράκης ως και τὸ 8ον τάγμα εϋζώνων κατέλαβον τον αύχένα Φουσκίνας (ύψ. 805) πρόσ άσφάλειαν του προς Σαραντάπορον ένεργούντος λοιπού στρατοῦ έκ της κατευθύνσεως Κατερίνης. Την 13ην 'Οκτωβρ. έφθασεν εις Φουσκίαν ή VII Μεραρ. (συνίχης Κλεομένης), τὸ δέ άπόσπασμα προσκόπων και τὸ 8ον τάγμα εϋζώνων προωθήθησαν εις την θέσιν μικρά τουρκικά τμήματα. Την 14ην 'Οκτωβρίου ή VII Μερ. διανυκτερεύει εις τὰ στενά της Π., την δέ 15ην Νβριου προελαινει κατὰ της Κατερίνης (βλ. λ.) Τὸ Σῶμα προσκόπων και τὸ 8ον τάγμα εϋζώνων διά Χάνι Μηλιάς κατευθύνονται προς Κίτρος, όπως άποκόψωσι την ύποχώρησιν των Τούρκων προς Βορράν. Γ.Χ.

Πετράκης Νικόλαος του Μιχαήλ, άνθυπολ. πεζ., γεν. τὸ 1893 εις Σρακιά Λασηθίου, μετ. πολ. 13 και 17 '21, έφρον. εις τὰ ύψώματα του Μπανάς έν Μ. 'Ασία την 23ην Σεπτεμβριου 1921. **Ιωάννης**, του Νικολάου, ύπολ. πεζ., γεννηθείς τὸ 1894 έν 'Ανω Βιάννῳ, Λασηθίου, μετ. πολ. 17-21, έφρον. έν Μ. 'Ασία 29 Αυγ. 1921.

Πετρακόπουλοι. Δύο άδελφοί, 'Αναγνώστης και Γιάννης, άγωνισται έκ Λαγκαδίων της Γορτυνίας. Επολέμησαν εις Πελοπόννησον και Στερεάν υπό τούς Κολοκοτρωνιάους και Κ. Δεληγιάννην. **Πετραλίτις.** Έκρηκτική οσία, αναλαμφεΐσα έν Σουηδία τῷ 1876 υπό του Sjoeborg και συνισταμένη έξ 640 ομο νιτρογλυκερίνης. 120 ομο νιτρικού άμμωνίου ή νατρίου. 2,5 ομο παλμητικού κητυλιου 2,5 ομο άνθρακικής άσβεστου. 230 ομο υδροκυταρίνης ή ζωϊκού άνθρακος και 5 ομο διττανθρακικού νατρίου. Υπό του αύτου έφευρέτου τὸ 1882 παρουσιάσθη εις την έν Γαλλία έπιτροπήν έκρηκτικῶν οσῶων μεταλλαγῆ τις της άνωτέρω πυριτιδος, συνισταμένη έξ 60 ομο νιτρογλυκερίνης, 16 ομο νίτρον, νιτρικού νατρίου ή άμμωνίου, 1 ομο παλμητικού κητυλιου, 1 ομο άνθρακικής άσβεστου. 60ομο κόνεως ξύλων και 16ομο ειδικού άνθρακος. Τὸ παλμητικόν κητυλιον (C₁₅, H₃₁, CO₂, C₁₆, H₃₃) συνιστὰ τὸ κυριώτερον μέρος της κρησταλλικής και παχεΐας οσίας, της καλουμένης σπερμοκίτιον. Α.Σ.

Πετρελαϊολέβης. Βλ. λ. λέβης. **Πετρελαϊομηχανή.** Βλ. λ. κινήτηρ. **Πετρελαϊον.** Μίγμα διαφόρων υδρογονανθράκων. Αναβλύζει έκ της γῆς εις διάφορα μέρη αὐτῆς και ιδία εις την Πανσουλβανίαν της 'Αμερικής, εις την Γαλικίαν, εις την Ρουμανίαν και άλλαχου. Η παχυσμία αύτου παραγωγή φθάνει τās 30 χιλιάδες εκατομμύρια τόννους, έξ ών τὸ ήμισιον παράγει μόνη ή 'Αμερική. Παρ' ήμιν άνευρέθησαν πηγαί π. έν μικρῷ ποσότην εις Ζάκυνθον. Η φυσική παρθέσθη του π. όφείλεται κατ' άλλους μεν εις την άποσύνθεσιν ζωϊρασκευη του π. όφείλεται κατ' άλλους μεν εις την άποσύνθεσιν ζωϊρασκευη των, άπινα, έγκλεισθέντα εις τὰ βαθύτατα στρώματα της γῆς, ύπέστησαν την έντονον πίεσιν των στρωμάτων και την ύψηλὴν